

Zavezniška nota je razburila Nemčijo

Toda nemška vlada bo nedvomno sprejela nove zahteve glede razoroženja.

Berlin, 1. jun. — Ententa je po dolgem zavlačevanju in medsebojnem prikanju poslala Nemčiji noto o razorožitvenem vprašanju. Vsebina note še ni znana javnosti, toliko pa je gotovo, da so nekatere zahteve za vezniških vlad precej trde. Za vezniki zahtevajo drastične reforme v nemški armadi in v gotovih tovarnah, v katerih se izdelujejo kemikalije.

Uradni krogi v Berlinu so zelo razburjeni in govori se, da nista mogoče povzročiti notranjo krizo v Nemčiji. Toda z ozirom na sedanjí položaj v Nemčiji navedeno ni verjetno, da bi nemška vlada od klonila zahteve.

Američani poplaviijo Evropo letos

Čez 55.000 potnih listov izdanih v aprilu in maju ameriškim turistom.

Washington, D. C. — Takega
navala Američanov še ni videla.
Evropa kot jo čaka letošnje po-
letje. Uradniki državnega de-
partamenta poročajo, da je do-
slej izdano število potnih listov
Američanom, ki gredo na obisk
v Evropo, preseгло vse prejšnje
rekorde.

V aprilu je bilo izdanih 25.024 potnih listov, to je povprečno 1200 vsak dan. V aprilu lanskega leta je bilo izdanih 19.650 potnih listov za Evropo. Za mesec maj še ni natančnih podatkov, toda vse kaže, da bo število preseglo 30.000.

Z maročanske fronte

• Francozi so izpraznili širok pa
• utrjenih postojank.

Fez, Maroko, 1. jun. — Večji ofenzivnih operacij ni bilo zad

nja dva dni, v teku pa so številni lokalni spopadi. Francoze četno so izpraznilo vso cono z utrjenimi postojankami severno od ruhe Urge, izvemši Bilbena in Tucunata. Rifijanci so brž okupirali prazne pozicije in začeli agitirati med domačini, naj se jim pridružijo.

Poreka v zraku.
Detroit, Mich. — Howard M. Potter, učenec v avijatični akademiji v Gladys Mae Baxter, učiteljica, sta se v soboto poročila na letalu 3000 čevljev visoko v zraku nad letalskim poljem Overcashier blizu Detroita. Ženinova nevesta sta bila na enem letalu sama, na drugem tik njiju je bil pastor, ki ju je poročil. Ko je bila ceremonija izvršena, sta s novoporočenci na tla, nakar sta zasedla drugi eroplan in odletela v Indianapolis na "honeymoon".

Jeruzalem postaja moderno mesto.

Jeruzalem, Palestina, 1. ju
— Palestina zopet postaja "o
ljubljena dežela, "obljubljena

dežela, po kateri se cedi med mleko". Velik naval zionista semkaj je dvignil vrednost zeml

ljšč in trgovina z zemljo cve
kakor še nikdar prej. Jeruzale
se počasi pretvarja v moder

mesto. Neka ameriška družba
sklenila zgraditi tukaj enajst
nadstropni hotel.

**MUSSOLINI SE UMAKN
D'ANNUNZIJU.**

London, 1. jun. — Vest, namerava Mussolini izročiti fašistovsko diktaturo pesni

VREME.

Chicago in okolica: V sredo stalno in hladno. Solnce izide

5:17, zalde ob 8:10.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisati se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (taven Chicago) \$6.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Ciero \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lavndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of THE FEDERATED PRESS"

UNION LABEL APPLIED FOR

Datum v sklepanju n. pr. (May 31-25) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posrežite jo pravočasno, da se vam ne utvaja list.

V FRANCOSEM PARLAMENTU SE ČUDIMO!

In o Franciji govore, da je demokracija?

Dogodilo se je v Franciji. Ta dežela je namreč v sporu z Rifovci. Kdo pa so ti zadnji? To so ljudje, katerim nekateri pravijo, da so Maročani, drugi jih imenujejo Mavre, tretji jih nakratko imenujejo Arabce itd. Ti ljudje so naseljeni na severnem in severozapadnem obrežju Afrike. Imenujejo jih različno, ker so jim ta imena dali ljudje, ki jih hočejo vladati s tem, da jih mislijo pocepiti med sabo z dajanjem različnih imen. Rifovci niso še nikdar šli v Francijo takat sporov. V severni Afriki so, odkar so jih pregnali iz Španije.

Gospodujoči razred v Franciji je pa mislil, da je v njegovem interesu, ako se prične prepirati s temi ljudmi. In začel se je prepirati. Ne večerj in tudi ne danes, ampak že pred veliko desetletji. In da svojemu sporu da pravo lice in da ga opraviči pred vsem svetom, mu je dal ime kolonijalna politika.

V Franciji pa ne živi samo gospodujoči sloj. Tudi vse ljudstvo ni tako neumno, da izvoli v francoski parlament kot poslance same zagovornike interesov gospodujočega sloja. In tako je pribita resnica, da poleg zagovornikov gospodujočega razreda sedi v francoskem parlamentu precej zastopnikov delovnega ljudstva, ki se ne strinjajo s kolonijalno politiko gospodujočega razreda. Te zastopnike imenujejo socialiste in komuniste.

Podjarmljenje teh Rifovcev, katerim je gospodujoči razred dal razna imena, pa stane denar. To je umevno! Smodnik se ne dobi zastonj. Tudi najbolj patrijotičnemu francoskemu kapitalistu ni do danes prišlo še v sanjah na misel, da bi daroval topove in uniforme, ali da bi celo oskrboval armado zastonj, ki se bojuje proti Rifovcem v Afriki za njegove interese. In tako so zastopniki gospodujočega razreda v francoskem parlamentu predlagali iz izgolj "usmiljenja" do delovnega ljudstva, da se naj za bojevanje proti Rifovcem in za njih potlačanje izda saj trideset milijonov frankov.

Rifovce vodi namreč neki Abdel-el-Kerim. In Rifovci imajo vanj veliko zaupanje, ker se je baže učil ubijanja in vojskovanja v Evropi, to je pri ljudeh, ki bi jih zdaj radi zaslužili. Ta "strašni" človek, tako si šepče francoski gospodujoči razred v uho, je pretepel že armada španskega gospodujočega razreda in baže zdaj tepe še čete francoskega gospodujočega razreda. In da četaš francoskega gospodujočega razreda ne bodo tepeni, je treba denarja.

Ti preklicani socialistični in komunistični poslanci pa niso hoteli nič slišati o tem, ko so zastopniki gospodujočega razreda pričeli stokati, da nujno potrebujejo trideset milijonov frankov za ukrotenje Rifovcev.

Prvi se je zglašil za besedo socialistični poslanec Pierre Renaudell. Bral je vladi levite in jo svaril, kajti če je struna na loku le preveč napeta, rada poči. Zahteval je, da naj vlada pove resnico o pustolovščinah francoskega gospodujočega razreda v severni Afriki. Vladi je zastavil sitno vprašanje, ako res Franciji primanjkuje mladeniči, zakaj jih žrtvuje v Maroku? Sledil mu je komunistični poslanec M. Doriot, ki je povdarjal, da Abdel-el-Kerim želi mir in da pričakuje pogojev poslanec Berton je pripovedoval, kako je Abdel-el-Kerim prišel v Pariz leta 1923, da nakupi orožje.

Ampak to ni spravilo ministrov iz razneteja. Takih stvarnih očitkov so že tako vojeni, kot berač mraza. Raztogotli jih je šele poslanec M. Doriot, ko je prečital pismo nekega vojaka v Maroku, ki so ga poslali zastopniki francoskega gospodujočega razreda v severno Afriko, da se bojuje proti Rifovcem, ki mu niso še nikdar storili kaj žalega in katerih sploh ni poznal, dokler ga niso poslali na bojišče. Vojak se pritožuje, ker jim polkovnik zabranjuje peti "Internacionalno." Zastopniki gospodujočega razreda so se sprva jezili na vojakevo pederznostjo, da se upa sploh kaj takega pisati. In ko je Doriot argumentiral naprej, da imajo vojaki pravico peti Internacionalno, je naenkrat zadonela v parlamentu "Internacionalna" iz deseterih in deseterih grl.

To je razkačilo zastopnika gospodujočega razreda, da so pričeli kričati križem, dasiravno povdarjajo zelo radi, da so branitelji demokracije. Pač klaverni so ti branitelji demokracije, ker jih navadna in nedolžna pesmica o demokraciji spravi v tako jezo, da ne morejo krotiti več svojih strasti. In zastopniki gospodujočega razreda se čudijo, zakaj zastopniki delovnega ljudstva zahtevajo mir z Rifovci.

JAVNA GOVORNICA

(Glasovi članov S. N. P. J. in listateljev Prosveta.)

Bellaire, Ohio. — Ker se nihče ne oglašal iz naše naselbine, poročam jaz, da se ni treba nikomur sem preseliti, kajti delavci imamo tu sedaj dosti počitka posebno še rudarji, ker domalega vse stoji. Kjer je še kaj dela, tudi ni nič prida. Tovarne zbirajo ljudi. Kdor je mlad in čvrst še dobi delo. Pa se čuje, da mora biti zelo previden ter ne sme ostati doma, da bi malo počil, ker bil bi precej ob dehu.

Sporočili so nam bili, da meseca aprila pozovejo rudarje na stavko po Zapadni Virginiji, ter tako bo bojje za nas. Ampak nastopil je prvi april in za nas pa se je začelo še slabše. Prej smo še nekaj delali, sedaj pa so nam dali počitnice, da bi se zjokali. Kaj pa je razlike, če so v Zapadni Virginiji sklicali na stavko par sto ljudi. To je ravnotako kakor bi vrgel čisto vodo v morje, ker je ne bo več in ne manj. Zakaj pa niso pozvali po vseh Združenih državah rudarjev k stavki, kjer še ne spadajo pod U. M. W. In zakaj niso pozvali k stavki rudarjev po Logan co. in Kentuckyju? Ali zato, ker imajo rudaraki voditelji tako svoje premogovnike? Ali niso po Pennsylvaniji, Alabami, Kentuckyju in drugod ravnotako iskoriščani, ko delajo za tako majhno plačo, da še ne morejo preživljati svoje družine. Tako tudi mi nikakor ne moremo, ko grede vas naročila v neunijske premogovnike.

Voditelji U. M. W. bi se torej morali spomniti, da je treba pritegniti v našo organizacijo tudi one neorganizirane. Sicer danes še ni nič boljše po unijskih rudnikih. Delavec mora biti že z vsem zadovoljen, kar mu dajo. Če bi se posluževali res napredne in vstvarjajoče taktike, bilo bi tudi v premogarski industriji lahko že vse organizirano. Izgleda kakor da smo že vsi skupaj stavkovski, kar pač ni drugače kot posledica taktike sedanjih unijskih voditeljev.

Da je dosti krivde na unijskih odbornikih pač ne more nihče zanikati. Zakaj ne podvzamemo korakov za daljno organiziranje premogovnikov? Pobirati pač denar, da po njih taktiki lahko sodimo, da jim je čisto važno, kam bodo zavozili rudarsko organizacijo.

Dopisovalec iz Glencoe morda ni dobro razumel komuniste, ko pravi, da je obsodil rudarsko organizacijo na smrt. V resnici on misli voditelje, ne organizacijo. Pa tudi mislim, da se ni dosti zlagal, ko je rekel, da U. M. W. čez dve leti ne bo. Saj bo tudi pravi čudež, če se bo na ta način razpadanja obdržala. Ne preveč zaupati v moč, katere ni. Lewla je rekel svojočasno, da smo organizirani rudarji dosti močni. Zda pa vidimo, koliko se moremo ustavljati bojkotu, ko mimo nas vozijo premog iz staykokaških kam, unijske so pa zaprte.

V petem distriktu rudarske organizacije je bilo sklenjeno z resolucijo, da se napredni rudarji vržejo iz organizacije. Morda bi tudi v Ohiju radi napravili kaj takega, ko delavci, ki se štejejo med zavedne še ne poznajo, katera je prava delavska organizacija in katera je podpornica kapitalizma.

Ce se je dopisovalec iz Glencoe kaj prida zanimal za dogodek, mu je lahko znano, kako je rudarski voditelj dobival tisočake od premogarskih baronov, ko se je končala stavka po Kentuckyju in Pennsylvaniji. Vaak zaveden rudar bo proti takemu vodstvu in pedpiral bo napredni element, ki je skušal ltrebiti korupcijo iz organizacije. — Tony Jerman.

(Ostalo, kar se tiče jednote, priobčimo v sredini izdaji. — Op. ured.)

S pota. — Ko to pišem, sem na Ely, Minn., ki mi je dozdnevni dom v Ameriki, ker sem tudi prišel sem iz domovine. Ta slovenska naselbina je vtipko na seve-

ru ob kanadski meji, kjer smc imeli slovenskega župana in več mestnih odbornikov, a dasi je to večina slovenska, smo vse to izgubili. O krivdi ne bom pisal, javnost naj sodi sama.

Elijski dobrotnik Mantelj se je stogotil nad mano v Prosveti in Edinosti. Toži, koliko dobrot mi je že izkazal in se tudi kaže kot kak narodni močnik (ki piše v imenu naroda). Kakor bi bil one, ki so dali delnice za združno prodajalno, 35-procentno obogatil, Elijanom pa noč in dan delil dobrote. In Matija Pogorelec mu je pomagal, pravi.

Ali ni ponizevalno za Mantelja, ko piše o svojih učencih diplomah, pa da bi mu Matija pomagal z njegovimi ljudskimi solami? Pa tudi naglašja, da je osrečil delavce. Kaj pa s postajo 10. Zapadne rudarske zveze. Povedal naj bi, kje je v njegovem okrožju. Pa ubogo jagnje, ki je dano na pašo volku. Mantelj sam prizna, da je imel "business" z delavsko organizacijo.

Predvsem povem, da če sem kdaj kaj dobrega komu naredil, se nisem bahal. Imam tudi čisto zavest, če komu dobrega nisem naredil, slabega tudi ne.

V Toweru, Minn., torej pravi, da se je leta 1888 seznanil. Takrat sem bil jaz še mlad, komaj dvajset let ter šele kasneje vojakom potrjen. Od vojakov sem šel v Ameriko. Kako more torej Mantelj že od tedaj mene poznati in smešiti mojo vero, katere si ne dam od nikogar blatiti. O Mantelju vem, da gre le takrat proti cerkvi, kadar je kak parad in ko gre radi kupčije. Take vere jaz nisem imel in je ne maram, kar sem mu tudi že v obraz povedal, ko me je napadel pred svojo prodajalnico.

S pisanjem glede Buhovega spomenika z grdo neresnico predvsem blati pok. Buha in poleg svojo soprogo daja kot pričo. Naj si nikar ne domišljuje, da ja je kdo prosil za podpis ali dar. Dokaz zato je odbor, pri katerem ni bil noben Slovenec in dvomim da kak katoličan. Odbor je bil vprašan za prostor na šolskem parku, ne Mantelju.

Rizbar, ki je začasno narisal načrt za spomenik bo že čas dal svoj izjavo, ki bo pokazala, da je bilo Manteljevo pisanje navadno obrekovanje. Na vrhu rizbe je bila doprta slika Buha, priprisan je pa tri Indijanke, katerih ena je kot mlada deklica poznala Buha in živel pred 65 leti v indijanski koči, kjer je bil takrat še teman gozd, danes pa mesto s 106,289 prebivalci. In te tri Indijanke so šle z menoj iz indijanske rezervacije prve kinčat grob Buho dne 30. maja. Duhovski časopis je imel sliko o njih treh Indijank in mene, ki sem jim praskrbel vožnjo, da so ta dan kinčale grob indijanske mu misijonarju. Šolski odbor je zahteval sliko, da vidi, zakaj gre. Dotične slike je torej pridjal rizbam kakor več drevja, da se vidi vsaj približno, kako visok bo obelisk. Šolski odbor je stvar razumel in ukrenil pri sebi, da se stvar spodobí za moža, ki je prvi deloval za izobrazbo med Indijanci in splošno za tamkajšnje okolice.

Povem tudi, da ne od takrat, pač pa že davno prej sem bil ne-ljub Mantelju. Ampak če sem mu že neljub, zakaj pa metati blato na mene. Ni mi dosti na tem, kaj piše Mantelj o meni, a prosim ga, naj radi dobrega spomina na Buha njega ne blati več. Drugorodci pravijo o njem, če bi bili imeli take moče, kakor mi, bi jih bili na rokav nosili. Mantelj pa hoče biti prvak v blatenju.

Iz bahavega pisanja bi sodil o Mantelju, da je on kaj več kakor kdo drugi na Ely. Če bi sodil po bogastvu!

Na cerkvenem prostoru naj bi bil Buhov spomenik. Tik pred svojo smrtjo je Buh še prosil, naj bi ohranili staro cerkev za njega v spomin, a leta 1924 pa je bila prodana za \$450, z zapovedjo, da se mora podreti. Podri se je že na Ely Buhov spomenik in če bi tam postavili še take kot babilonski stolp, bi ne bilo tako zgodovinskega spomina.

Za akcijo je bilo poudarjeno od vsi Elijanov, ampak opomnil sem, da stvar prevzame odbor K. S. K. J., katere je bil Buh ustanovitelj. Zato sem bil na konvenciji v Clevelandu, Ohio. Le poglejte zapisnik! Črno na belom imam neke opazke, ki so dokaj slične blatenju Mantelja, ali dosedaj nisem vedel, odkje izvirajo neresnica.

Nisem proti, če bi pri fari hoteli postaviti spomenik, ali ni me zato treba smešiti, če sem za ljudski spomenik. In če Ely pričakuje, da bo kdo drugi ne pa farani postavil spomenik, zidel dvorano, gledališče ali kaj sličnega, jim lahko to stori kdor hoče. Radi svojega ljudskega spomenika bom še poročal onim, ki so zainteresirani. Kar je za spomenik, je obrestonosno naloženo.

Da, res rad sem prisedel k mizi blage pok. ge. Mantelj, dobre kuharice na železnem okrožju. Kdo bi ne prisedel z veseljem k okusnim južnam, ne samo zato, ker je bila cena primerna, pač pa tudi radi finih jedil. Na Ely pa je hotel, zato tam tudi stanujem.

Ko sem pred štirimi leti delal pri pok. Buhu v njegovem arhivu je Mantelj povabil Buha na južino ter obenem tudi mene. Bilo je tako kakor pred leti, ko si je mož sam priredil pedesetletnico ali več ter me povabil, a se nisem odzval. Zato pa naj pokojnika ne smešiti radi njegove zadnje južine pri njem. Radi mene tudi lahko ve, da grem o takih prilikah le tja, kamor sem povabljen, k Mantelju pa še s povabljen ne.

S kom je leta 1907 Mantelj kozle zbijal po Ljubljani, pa čisto nič ne vem, v moji navzočnosti jih ni. Takrat sem bil v Ameriki. V domovini sem bil res dvakrat, enkrat davno prej, drugič pa pozneje, kot on piše.

Radi pretepa sem že Manteljevemu kompanjnu Kukarju zapisal pojasnilo 8. maja. Če bom napaden na svojem stanovanju, bosta onadva vprašana zato. Rojake poznam, da niso pretepači.

Namiguje na Virginijo. Le potrudita naj se Mantelj in Kukar v akte o neki tožbi, kako so ženske, ki so na plesu slišale o njem, zarudevale in omedlevale. Sicer pa sem že pisal, da se bosta a pisanjem kar sama sebe obsodila. Imel sem res zahrbtnje prijatelje, da me eden ni le razočaral, temveč tudi oškodoval za ogromno vsoto. Le prepozno sem prišel do pregovora: Obvaruj me bog prijatelj, sovražnikov se bom že sam.

Nisem kar tako napadel v javnosti Mantelja. Pisal sem mu in ga opozoril, čemu me je napadel na neki njegovi zabavi. Odgovoril ni, temveč naprej blatil.

Manteljeve burke so mi neznane, ker z njim na plesu ne hodim. Piše tudi nekaj o postavi, kot da tzu je napoti. Postave so mu seveda napoti, ki določajo, koliko odškodnine morajo dobiti ponesrečeni delavci ali njih družine. Zato bo morda še svojočasno vprašan od mož, ki so zato postavljeni. — Matija Pogorelec.

ALI VESTE

Da gre vsako leto 21.000.000 pisem v urad za mrtvo pošto?

Da gre ravno tja vsako leto tudi 803.000 paketov?

Da gre vsako leto nič manj kot 100.000 pisem na pošto ne da bi bil napisan sploh kak naslov?

Da vsako leto iz nedostavljennih pisem pobere poštni urad \$55.000?

Da je vsako leto tudi za \$12.000 poštinih znamk najdenih po nedostavljennih pisemih?

Da vsako leto za \$3.000.000 čerkov in poštinih nakaznic ne najde pravega lastnika?

Da Stric Sam vsako leto pobere od davkeplačevalcev \$1.740.000, da more študirati, kdo je lastnik pošiljk?

Da vsako leto gre 200.000.000 pisem na poseben urad, kateri stane vsaki dan \$500?

IN ALI VESTE

Da bi se ta ogromna vsota lahko prihranila, če bi bil pri vsakem pismu napisan tudi naslov pošiljatelja in če bi bil vsak paket zavil z močnim papirjem in vrivco.

Nauk naj bo, da vsakdo ve za svoj naslov, če že ne za naslov tištega, komur pošilja.

Naslov pošiljatelja naj bo na gornji sprednji strani pisma v levem kotu.

ZARNONET

Well — spot mmo tam.

"Prókletí prepír!"

Tako vzdihne marikatera mroljubna duša, ko gleda v naslitate. Kriš je rea. Boj tu, bo tam, boj povsod. Toda to je znamenje, da živimo. Kadar bo rmiš med ameriškimi Slovenci, tedaj bodo vsi vodoravni in nagnjeni bo napis: Počivajte v miru.

Saj je bil boj že takrat, ko ni bilo lumpov — to je izraz naših cenjenih nasprotnikov — socialistov in brezvercev v ameriški Sloveniji.

Glavno je, da se tepemo za kaj dobrega, koristnega. Za oboje se ne bomo topli; za stare liži tudi ne — še manj pa za nacionalizem.

Kdo je stradelj?

Ako je kdo med delavci bovarčen, mu privijmo, da je "stradelj". Prókletí stradelj, kam boš z denarjem? Drugi bodo ž za tvoj denar, kadar iztegnete!

Kdo pa je stradelj? Stradelj je tisti, ki ne kupi puncí za dolarjev candy; stradelj je, kd ne prežveči vsak dan funt tobaka; stradelj je, kdor ne izje vsak dan kvort munsajr. Jaz brez aramu povem, da se stradelj. — Peter Slabe, We Allis, Wis.

Pertinentna vprašanja.

Zakaj morajo nekateri delatci 365 dni v letu, za druga pa ni dela niti en dan v letu?

Ali je romanje v Rim naravno delo?

Nikdar, nikdar, nikdar!

Bilo je pred pettisoč leti. alrski duhoven po imenu Trunk nazor je velel nakliniti na glisato ploščo sledeče besede:

O vi vai pravoverni ljudje, vas obseva solnce Murdokov. Ne poslušajte krivovercev, verjamite jim! Bili so liberali, a ni jih več. Bili so perobu, ki so hoteli strmoglaviti naše boga — ni jih več. Danes so s namí kašobuki, toda povem j na obe ušesi, da bodo oni že da no pozabljeni, ko bo naš b Murdok še živel. Naš Murdok umre nikdar! Nikdar!

Ker nismo narodni

Kako bi mogli simpatizirati Jugoslavijo, ne da bi simpatizirali s Pašičem, čeprav je bolan?

Brez naslova.

Vest se glasi, da je neki Slovenec smrtno ponesrečil v Franciji.

Kaj pa delajo Slovenci v Franciji? Ali nimajo lepe domovine?

Ni časa!

Cenjeni K. T. B. i Zadnjič se ti pisal, da nimamo časa pisati dopisov. Vsi smo busy. Naše narodno društvo bi rado imelo narodni piknik v narodnem grmoju za narodov blagor, pa nimamo časa. Naši narodni možje tal pridno delajo za narod, da nimamo časa misliti na narodni doniti na svoje narodne žene. Ne kateri smo se že postarali od amih narodnih skrbí, toda nimamo časa umreti. Tolklo v naglo — George iz Berwyna, Ill.

Dagodek št. 87.

V stari domovini je bila navada, da smo v postnem času hodili v farovž po spovedne listke. V enem tednu so šli iz te vasi, drugem iz one, enkrat sami farje, drugi dekleta, potem pa možje, ki so prinesli listke tu za svoje žene. Tako je prišla vsa tudi na naše vaske možje. Fajmošter je pobral od njih denar za svede in jih izpraševal kršćanskem nauku. Enkrat ji vpraša, kaj je najlepša stvar na svetu. Ta pravi to, drugi ono, to da nobeden ni prav povedal. Končno pravi fajmošter, da najlepše je, če se grešnik spokoti in umre brez greha. Nato vpraša, kaj je najgrišnega na svetu. Tedaj neki mož naglo odgovori: "Najgrišne na svetu je, če se na farovski poti plenice snajjo." Fajmošter je sardel in nagradil listke brez nadaljnega izpraševanja. — Spokornica, Col linwood, O.

K. T. B.

Veš iz Jugoslavije

Politični položaj v Beogradu: Pašić je bolan. "Boli" ga menda vprašanje, "ali naj vzame radičevce že v vlado, ali ne. Kupčija se ni končeval javno sklenjena.

1. maj in "Orjuna". Za praznik dela je izšla tudi "Orjuna", nekako majsko številko. V uvodni opitira Masaryka, pa ne, da bi ga napadla, kakor bi po pravem svojem programu morala, temveč je soglašujoče debelo podčrtala tudi ta le Masarykov citat: "O domovini se lepo poje in govori, a v resnici, kaj vidi najadni češki človek v svoji koži, kaj mu je domovina, kaj ve o češki domovini, ako v slabem stanovanju njegovi otroci moralno in telesno propadajo! Takemu človeku ne smemo govoriti rodoljubne fraze. Izboljšajte mu stanovanje in bo čutil drugače, nego ako čuti bado, ki je ni sam zagrešil". — Masaryk je napisal še drugačne stvari, a že s tem njegovim citatom se je "Orjuna" obglavila, primerjajte samo njeno delo, magari samo tisto, kar se je zgodilo lani 1. junija v Trbovljah!

Državni dolgov. "Kmetasko-delavski list" je v svoji 15. številki objavil sledečo notico po belgradski "Politiki":

"Politika" prinaša v uvodnem članku vse dolgovne bivše kraljevine Srbije in sedanje monarhi-je SHS. Skupna vsota vseh državnih dolgov znaša 30 milijard 297 milijonov dinarjev. Če računamo, da šteje Jugoslavija 13 milijonov prebivalcev, pride na vsakega 2380 Din. dolga. Če vračunamo tudi avans novega Blairrovega posojila, potem ima Jugoslavija 32 milijard in 112 milijonov dinarjev dolga.

To so dolgov, ki jih je večina napravlja srbska buržoazija na račun vojnih stroškov. A ona seveda hoče, da bi jih plačalo delavno ljudstvo.

Tako "Kmetasko-delavski list." Mi pa dostavljamo, da se nič ne ljudimo, če se hoče jugoslovanska buržoazija rešiti iz neprijetnega položaja na račun delavstva. Zato je tudi po novem finančnem zakonu (proračunskih dvanajstinalih) obdavčila delavce meze z 2% direktnega državnega davka. V oči mora sušiti vsakega delavca cinčno provokatorstvo, a katerim si upa seči jugoslovanska buržoazija po delavskih mezdah, ki so daleč za mezdami iz leta 1914 in daleč pod eksistenčnim minimumom.

Jugoslovanska buržoazija ve pač dobro, da se ji jugoslovanskega proletariata ni treba šo ne bati. To so ji dokazale zadnje volitve.

Nekateri proletarci so bili ob tej priliki za ljubo Zerjavovo nacija, ki je baje v nevarnosti, drugi za klerikalno slovenstvo, tretji za Radičev republiko. Rezultat je, da so zopet val trije potegnili proletariata za nos. Najbolj odklopal se je menda v tem oziru Radič, ki so mu žal tudi okoli "Delavsko-kmetaskoga lista" precej zaupali, češ, bil je tudi v Moskvi. Moskovski blagoslov se pač pri tako tipičnem buržuju ni mogel prav nič obnesti. Treba bo bolj paziti na razne "republikance".

ZAGONETNA SMRT KAPITALISTA.

Chicago. — Deo R. Parsons, bogat borzijan, je v nedeljo predpoldne na zagoneten način izgubil življenje v svojem stanovanju na 185 E. Chestnut st. V hiši je nastal ogenj in Parsons je zadušil dim, oziroma je bil hudo opečen. Gasilci so kmalu pogasili ogenj. Ob času ognja je bil v isti sobi, v kateri so našli Parsonsovo truplo, policaj James King, ki je skočil skozi okno in se močno pobil. Bil je tudi ožgan na rokah in obrazu. Istočasno je bila doma Parsonsova žena, kateri se pa ni zgodilo nič žalega. Žena in policaj ne vesta nič, kako je nastal ogenj. Tako sta rekla na policiji. Oblasti pa dvomi-jo, da nič ne vesta. Preiskava je v teku.

Letalska tekma v Nemčiji.

Berlin, 1. jun. — V Nemčiji se vsaj velika tekma v zraku, ki bo trajala devet dni. V tekmi je 75 letalcev. Tekma se razprostira nad vso Nemčijo, razen Vzhodne Prusije in okupiranega ozemlja ob Reni.

Ameriška zgodovina v juniju

9. junija 1791. — Rojstni dan Johna Howarda Payneja, avtorja pesmi "Home, sweet home". Rodil se je v New Yorku in je postal gledališki igralec in dramatski pisatelj ter prepotoval mnogo sveta. V Parizu je l. 1823 vglasbil svojo opereto "Clari or the Maid of Milan", ki jo je prodal ravnatelju Coven Garden gledališča v Londonu. V tej spevoigrri neka čednostna vaščanka uide z doma z nekim lopovskim vojvodo, ali povrne se domov k revščini in čednosti, ko začuje neke kočujoče komedijante peti pesem iz domače vasi. Igra je bila kmalu pozabljena, ali ona pesem "Dom, moj sladki dom" (Home, sweet home) je kmalu postala najbolj popularna pesem na Angleškem, od koder je prodrla v Ameriko in v vse kraje sveta. Dandanes se ta pesem poje v vseh civiliziranih jezikih in ga ni človeka, ki bi je ne poznal. Payne sam pa je le malo zaključil s to pesmijo, kajti prodal je vso opereto za par sto dolarjev; nakladatelji pa so obogateli. Umrl je v zapuščenosti dne 9. aprila 1852 v Tunisu, kjer so ga pokopali. Trideset let kasneje je neki bogat ameriški občudovalec Payneove pesmi pripeljal nakladateljeve ostanke v domovino. Danes se njegov grob nahaja v Oak Cemetery v mestu Washingtonu; širše občinstvo je pripelo z darovi za njegov nagrobni spomenik.

14. junija 1777. Rojstni dan ameriške zastave. Dan 14. junija je Flag Day. Kontinentalni kongres, t. j. prvi kongres trinajstogre ameriških kolonij, ki so l. 1776 proglasile svojo neodvisnost, je 14. junija 1777 sprejel resolucijo, s katero so zvezde in proge (stars and stripes) postale zastava te dežele. Sklenjeno je bilo, naj bo v zastavi trinajst prog in trinajst zvezd, po ena za vsako izmed izvirnih držav. Trinajstotica izvirnih držav so bile: Connecticut, Delaware, Georgia, Maryland, Massachusetts, New Hampshire, New Jersey, New York, North Carolina, Pennsylvania, Rhode Island, South Carolina in Virginia. Dežela pa je hitro rasla in nove države so bile sprejete v Unijo. Vsaka nova država je seveda hotela biti simbolično zastopana v zastavi in nastalo je precej težko glede števil in lege zvezd in prog v zastavi. Končno pa je bila stvar rešena takole: Za vsako novo državo se doda po ena zvezda k zastavi, in to 4. julija po sprejemu te države v Unijo; prog v zastavi pa naj ostane vedno trinajst, da se s tem označuje število izvirnih držav. Večinoma jo zovemo "ameriško zastavo", ali nje-eno zakonito ime je: "zastava Združenih držav". Druga imena, ki se rabijo za ameriško zastavo, so: "National Flag", "Star Spangled Banner", "Stars and Stripes" in "Old Glory". V vojski zovejo zastavo "Standard", v vojni mornarici pa "Ensign".

15. junija 1844. Podelitev Goodyearovega patenta. Ta dan je pomemben v zgodovini ene izmed največjih modernih industrij. Tega dne je Charles Goodyear dobil patent za neki proces izdelovanja kavčukovin in vulkaniziranega kavčuka (rubber). Goodyear se je rodil v New Havenu, Conn., dne 29. decembra 1800 in umrl v New Yorku dne 1. julija 1860. Kot mladenič je delal v očetovi trgovini železnin. Tvrdka je l. 1830 bankrotiral in Goodyear se je posvetil zboljanju obdelovanja indijskega kavčuka. L. 1836 je napravil svojo prvo veliko iznajdbo — proces obdelovanja kavčuka potom solitrove kisline (nitric acid). Dal je patentirati vsega skupaj 60 raznih procesov za izdelovanje kavčukovega blaga. Dasi je Goodyear s svojimi iznajdbami omogočil sedanjo razsežno rabo kavčuka, na pr. avtomobilstva, je on vendarle ostal revež do smrti, dočim so drugi, ki so zlorabljali njegove patente, ogromno obogateli.

17. junija 1775. Bitka pri Bunker Hillu. V tej bitki so bili Amerikanci poraženi. Navadno se narodi ne ponašajo s porazi, ali Amerikanci so se vedno s ponosom spominjali bitke pri Bunker Hillu, kajti bila je predhodnica končne zmage kolonistov v revolucionarni vojni. Bunker Hill je nizek hrib v bostonskem okraju Charlestown. Boston je bil tedaj zaseden od britanskega

general Gageja, ki se je pripravil na napad proti upornikom. Vsed te nevarnosti so ti-le sklenili zasedi in utrditi višine Charlestowna v noči 16. junija. Ta naloga je bila poverjena polkovniku Prescottu in Peppere-llu na čelu kakih tisoč mož. Amerikanci so gradili prekope, ko so britanske trupe napadle. Dvakrat se je Amerikancem posre-čilo odbiti disciplinirano kraljevo vojsko. Končno je Amerikan-cem zmanjkala municija in so se umakali. Britanci so imeli 226 mrtvih in 628 ranjenih, Amerikanci 145 mrtvih in 304 ranjenih. Dasi je bitka končala s porazom Amerikancev, vendarle moralni uspeh je bil velik. Upor-niki so videli, kako se je večja profesionalna vojska morala večkrat umakniti pred njihovim ognjem, in to jih je prepričalo, da so v stanu braniti svojo svo-bodo.

18. junija 1812. Napoved voj-ne proti Angleški. Vzroki, ki so privedli do te vojne, so bili čet-rti, kakor jih je označil tedaj-nji predsednik v svoji poslanici: 1. Angleži so šuntali Indijance proti Američanom. 2. Ovirali so ameriško trgovino s Francijo. 3. Blokirali so ameriške prista-niške s svojimi križarkami. 4. Prisiljevali so ameriške mornar-je, da služijo v angleški mornari-ci. Gori omenjenega dne je kon-gres napovedal vojno. Bojišče se je raztezalo od Nove Škotske do Velikih jezer. Amerikanci so na-meravali dve ekspediciji, eno iz Buffala preko reke Niagara in drugo iz Detroita. Koncem leta 1813 — po raznih malih zmaga-h in porazih na obeh straneh — so Amerikanci držali le malo ugod-nih postojank. Dne 6. aprila 1814 se je cesar Napoleon odpovedal prestolu in sledil je splošni ev-ropaki mir. Posledica tega je bi-la, da so Angleži odposlali v Ka-nado 12.000 angleških izurjenih vojakov; sklenili so omaločujati Amerikance potom raznih napa-dov na ameriško primorje. 5000 mož angleške vojske se je izkr-calo v Chesapeake zalivu, marširalo 50 milj akoci obljudene kraje in zasedlo glavno mesto Washington. Predsednik in ka-binet so zbežali; javna poslopja so bila sežgana. Enak napad je bil napravljen na mesto Baltimo-re, ali je bil odbit. Tekom leta 1814 je javno mnenje pritiskalo na angleško vlado, naj sklene mir. Amerikanci niso mogli do-seči nikakih uspehov v Kanadi, Angleži pa niso mogli prodreti v notranjost Združenih držav. Dne 8. avgusta 1814 so se ameriški poverjeniki na nasvet ruske vla-de srečali z angleškimi poverje-niki v svrhu pogajanja za mir. Angleži so privolili na isto stan-je kot pred vojno in 24. decem-bra je bil mir podpisan. Po požo-gu Washingtona se je bila raz-širila vest, da Angleži namera-vajo enak napad v južnem zal-ivu. Andrew Jackson je bil imenovan za poveljnika na jugoz-padu. Dne 10. decembra so se Angleži res prikazali. Jackson je pustil, da se izkrcalo in dose-žejo točko kakih sedmih milj da-leč od New Orleansa, predno je napadel. 4500 Amerikancev je prežalo na 8000 Britancev. Dne 8. januarja 1815 se je bitka raz-vila in Britanci so bili odbiti. Na tak način se je ta bitka pri New Orleansu, radi katere je Jackson — poznejši predsednik Zdrže-nih držav, zaslovel kot narodni junak, vrnila nekoliko tednov po-tem, ko je bil mir podpisan. Ni težko uganiti vzrok za to. Mirev-na pogodba je bila podpisana v Gentu na Belgijakem, in za onih dni so vesti potovale jako počasi.

18. jun. 1798. Prvi zakon pro-ti inozemcem. — Med letoma 1795 in 1798 so si Zdržene dr-žave in Francija stale prav blizu do napovedi vojne. Predsednik John Adams je bil podpisar o-javnega mnenja radi svoje o-dločnosti nasproti Francozi. Fe-deralisti, ki so bili tedaj na kr-milu, so hoteli uveljaviti spošto-vanje napram javnim funkcijo-narjem in so bili ogorčeni zlasti radi ljutih napadov s strani re-publikanskih žurnalistov in pi-sateljev. Mnogi izmed teh časnika-jev so bili inozemci, Franco-zi in Angleži. Razburjeni domi-ljivi Federalistov se je zdelo, ka-kor da bi ti ljudje bili v zvezi s tedanjo revolucionarno Francijo, da uničijo ustavo Združenih držav. Da stori konec njihovemu dozevnemu rovanjenju, je kon-gres sprejel vrsto reakcionar-nih postav, ki so znane pod imenom Alien and Sedition Laws. Dne 18. junija 1798 je bila spre-jeta prva postava o inozemcih.

Nanašala se je na naturalizacijo. Pred tem je zadostovalo pet let bivanja v Združenih državah za naturalizacijo. Večini Federali-stov se je to zdelo prekratka do-ba in podaljšali so jo na 14 let, povrh tega dodali, da morajo in-ozemci pet let poprej izjaviti svoj namen, da hočejo postati državljani. Kasneje še trije dru-gi zakoni so bili sprejeti. Ti za-koni so dajali pravico predse-dniku, da izgoni iz dežele vsakega inozemca brez obravnave, in do-ložili so globo in zapor za vse o-sebe, ki bi ustmeno ali pisмено napadli kongres ali predsednika. Thomas Jefferson je vodil odlo-čno borbo proti tem zakonom in vsled njegovega poziva je država Kentucky bila prva, ki je pred-lagala razveljavljenje teh zaku-nov. Končno so bili vsi Alien and Seditions Laws proglašeni za "neveljavne in izven moči". Splošna ogorčenost radi teh za-konov je povzročila razpad fe-deralistične stranke.

24. junija 1497. John Cabot je odkril severno-ameriški konti-nent. John Cabot ali Giovanni Caboto je bil Italijan v angleški službi, ki je odplul iz Bristol na ladiji "Matthew" in odkril se-verno-ameriški kontinent. Ni pa natančno znano, kje se je izkr-cal. L. 1496 je drugič preplul o-cean in zagledal vzhodno obal Grenlandije. Tu je zakrenil v južno amer in priplul bržkone do Chesapeake zaliva. Ni znano ni kje ni kdaj ni v kaki starosti je umrl. Niti ni znano kje se je ro-dil, dasi se pravi, da je bil Be-nečan. Bil je pa Benečan, le v kolikor je nekaj časa tam sta-noval.

25. junija 1876. — Custerjevo klanje. Sioux Indijanci so prebi-vali velike planjave — prerije — sedanje južno in severne Dakote, južne Nebraskae in zapadne Mon-tane. L. 1830 so bili Sioux prisil-jeni predati Združenim drža-vam vse svoje ozemlje vzhodno od reke Missisippi. L. 1848 in 1851 so bili zopet prisiljeni pre-pustiti svoje ozemlje v Minne-soti. V odškodnino so jim obe-tali letna plačila, ki se pa niso nikoli uresničila. L. 1862 je iz-bruhnila vojna med Indijanci in belokožci. Mnogi Indijanci so se naselili v rezervacijo blizu Wanktona, ali bolj bojeviti iz-med njih so se povrnili v sever-no Dakoto in organizirali vojsko pod spretnim poveljstvom indijanskega poglavarja Sedečega bika (Sitting Bull). General Custer, Terry in Cook so bili od-po-slani proti Indijancem. Indijan-ci so se postavili blizu reke Big Horn. Custerjev načrt je bil pre-prečiti Indijance, da bi ušli proti vzhodu. Terry in Cook sta se i-mela pridružiti k njemu dne 26. junija. Custer je dan poprej pri-šel na odrejeno točko in sklenil

Slovenska Narodna

Podpora Jedinosti

Glavni Stan: 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois.

Levničevalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Podpredsednik Vincant Calkins; podpredsednik Andrew Vidrich, H. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa.; gl. tajnik Matthew Turk; tajnik bolniškega oddelka Blas Novak; gl. blagajnik John Vogrich; urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

Martin Zoloznikar, predsednik, Box 276, Barberton, Ohio; Frances A. Tauchar, 2827 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.; John Krizmančič, 13111 Bu-nington, Ave., West Park, Ohio; Mary Udvich, 2623 S. Ridgeway Ave., Chi-cago, Ill.; John Terbell, Box 22, Strabane, Pa.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHOVNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: Joseph Zorko, RFD. 2, Box 114, West Newton, Pa. Anton Sular, Box 104, Gross Kans., na jugozapad. Frank Klun, Box 389, Chisholm, Minn., na sev. zap. John Golob, Box 144, Rock Springs, Wyo.

Nadzorni odbor:

Paul Berger, predsednik, 848 Willow St., Chicago, Ill.; Richard J. Za-vertnik, R. No. 1, Hiasdale, Ill.; Frank Zajc, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Združitelveni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.; Jože Oves, 2639 W. 26th St., Chicago, Ill.; John Olin, 2426 So. Clifton Park Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POZOR! — Korespondenca s glavnimi odborniki, ki šolajo v glavno uredno, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovi: Pred-sedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORA SE NASLOVI: Bolniško tajni-štvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jedrute vobse se naslovi: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Law-dale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI S BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošljejo Paul Bergerju, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prisli na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: Martin Zoloz-nikar, Box 276, Barberton, Ohio.

Vsi dopisi in drugi spiski, nanašajoči, oglaš, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednota, naj se pošilja na naslov: "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

naskočiti vas, ki je bila pred njim. Postavil je dve diviziji za pokritje levega in desnega kri-la, dočim je sam s 280 možmi napadel center Indijancev. Ali Indijanci so bili poskrili večino svojih bojovnikov v bližnjo so-tesko, Naenkrat so Indijanci pla-nili iz svojih skrivališč, obkolili naskakujoče belokožce in jih pre-magali. Niti eden izmed njih ni ostal živ, vsi do enega so bili po-klani od Indijancev. To klanje je v zgodovini dobilo ime Custer Massacre. Kasneje je bil Sitting Bull poražen in zbežal je v Kana-do. Povrnili se je potem v Zdru-žene države, ali je bil ubit ta-kom vstaje Sioux Indijancev l. 1890. — F. L. I. S.

200 LADIJ BO PRODANIH.

Washington, D. C. — Dvesto ladij vladne trgovske flote bo prodanih, kakor je izjavil pre-dsednik odbora za plovilbo O'Con-nor glede izida glasovanja. Od Henry Forda pričakujejo, da bo pokupil velik del ladij, katere miali menda razdroiti in pobrati jeklo. Med ladjami je enajst ta-kih z ledenicami, na katere tudi baje špekulira Ford. Devet istih je vozilo med Združenimi drža-vami in Južno Ameriko. Ford bi jih porabil za dobavo avtemobil-ov Latinski Ameriki, od tam bi

pa izvažal gori sveže sadye. Od-bor je sklenil, da bodo morale la-dje pluti najmanj še pet let pod ameriško zastavo.

Vse te velike vladne ladje predstavljajo veliko izgubo za zvezno zakladnico.

POZOR TAJNIKI IN TAJNICE!

Ker je stopila dne 15. aprila t. l. nova poštna postava v veljavo, da bo poštnina pri-vatnih dopisnic in razglednic povišana na 2c, zato opozar-jamo vse tajnike in tajnice in člane naših krajevnih društev in S. N. P. J., da naj prilepijo na naše posebne karte za promembo naslo-vov članov znamko za 2c in ne več za 1c. Karte, ki ne bodo opremljene s predpis-ano poštnino 2c, naslovljencu sploh ne bodo dostavljene. Ako imate več kot 4 pre-memb naenkrat, dajte dve, ali več teh kart v kuverto in jo odpošljite kot pismo s 2c znamko.

Upravišтво "Prosveta."

ALI ČITATE

dobre knjige?

Tedaj naročite knjige Književne matice S. N. P. J.

Človeku je potrebna duševna hrana kakor telesna. Naj-večje zlo za delavca je neznanje. Cimbolj je delavec neveden, tembolj ga izkoriščajo od vseh strani. Dobra knjiga je naj-večji sovražnik nevednosti in duševne teme. Delavec se mora učiti; vzeti si mora sam, česar mu ni dala revna šola. Citati mora dobre knjige.

Ako ste ukaželjni, če hrpenite po izobrazbi in dušev-nem razvedrilu, ako želite citati povesti iz delavskega živ-ljenja, spoznati nekatere naravne resnice in če se hočete se-znanosti s temeljnimi pogoji angleškega jezika, naročite si sledeče knjige:

Slovensko-angleška slovnica	\$2.00
Zajedalci	1.75
Zakon biogenezije	1.50
Jimmie Higgins	1.00
Pater Malaventura	1.50

Kdor naroči Zajedalce in Zakon biogenezije skupaj, dobi obe knjigi za tri dolarje.

Vse te knjige so lično in trepčno vezane. Poštnina je všteta. Naročilu priložite denar.

Nazpila za vse gori omenjene knjige prejema

KNJIŽEVNA MATICA S. N. P. J.

2657 So. Lawndale Avenue
CHICAGO, ILL.

A ZAKAJ?

Spisal Ivo Sorli.

(Dalje.)

A kaj je bilo to?... Vzkliknila je tako grozno, da se vedno ne morem pozabiti tega glasu, zamahnila za hip, potem pa odbežala blede, strašno blede, a tako čudno odprtimi očmi...

"Regina!" je vzkliknil za mano Adolf.

Vsi smo se ozrli... Tudi njegove oči so bile odprte, so strmele.

"Aha, tu jo najdem! Ha-ha! Tu jo imate torej golobico!"

"Ti jo poznaš?" je jecljal Muha.

"Seveda! Prav v svetopisemskem pomenu! A to je svidenje! Ha-ha!"

Vsi smo se tresli razburjenja. "Sedite, gospoda, sedite, da vam povem! Ha, tako svidenje! Ali je še tako sentimentalna?"

"Kaj žlobudraš! Kje si jo videl?" je zakrival Muha.

"Pa kaj imaš? Kaj me gledaš? Na Dunaju sem jo videl vsak večer. Saj je šele nekaj mesecev, kar je izginila! Škoda! Kavarna 'Fin de siecle' ima vedno lepe kasirke, a Regina je bila vendar prva! In vedno tako otožna! To je bilo pikantno, če ti je začela jokati in se delala sramežljivo kakor kaka devica! Ha-ha!"

Ozri sem se na Muho. Bil je blede, a popolnoma miren.

"Najbrže se motite! Gospodična, ki je bila prej tu, ni bila na Dunaju, in ime ji je Rezika, ne pa Regina!" sem opomnil Adolfu kolikor možno mirno.

"Rezika? Kako? No, to je vse eno! Ona je! Zakaj pa je ušla? Na Dunaju je tudi bila!"

"No, pa naj bo! Tu se je vedla zelo lepo! Sicer pa kaj nam mar zanjo!" ga je prekinil nekako razdraženo Perič.

Adolf ga je pogledal... zahal... a začel takoj govoriti o neki drugi, ki je bila v "Cafe fin de siecle".

Krčmar se je prikazal med durmi in pomignil Muhi in me-

ni... Vprašal je, kaj pomeni vse to; da se je gospodična Rezika zaprla pa da joče v svoji sobi.

Muha ga je prosil, naj jo gre vprašati, ali sme k njej. Odgovorila je, da pride jutri sama k njemu.

Vrnila sva se k drugim in namignila, da gremo. Adolfu smo se zdeli izvestno jako dolgočasni ljudje... Imeli smo pač vsi toliko takta, da mu ni nihče povedal, zakaj že odhajamo.

"A jutri pridemo zopet? Poznam jaz to Regino ali Reziko — jutri bo moja!"

"Ne! Pusti dekle v miru! Če je prišla zopet na pravo pot, ni mara nihče pravice, da bi se okoristil z njeno preteklostjo. Prijatelj, dajmo si besedo, da molčimo o nocojšnjem dogodku! Druge poznam, da store to, a upam, da si tudi ti, Adolf, toliko plemeniti!"

"Oprostite, gospoda, a Slovenici ste čudni ljudje. No dobro, molčal bom; komu naj sicer govorim o tem! Toda tvoja prava pot! E veš, kaj je prava pot?"

Naredil je dvotip, kateremu bi se bil sicer morda kdo nasmešnil, a nocoj se ni ljubilo nobenemu.

Po ulici smo stopali Muha, Perič in jaz zadnji. Molčali smo dolgo.

"Kaj storiš, Muha?" sem ga vprašal slednjic. "Ti si človek, ki je takoj na čistem s svojimi načrti! Torej?"

"Vzamem jo!" je odgovoril odločno. "In zakaj ne? Prepričan sem, da je vse res, kar je govoril ta ljubeznivi moj bratranec. A kaj zato! Moje prepričanje poznam! Saj smo se vedno v teh vprašanjih tako ujemali. Bog ve, kako je pihala usoda ubogo revo, Bog ve, kako jo tirala v te družbe. In slišala sta, da je rekel moj bratranec, da je bila vedno žalostna, da je jokala. Bolje bi bila storila, da ni pustila profanirati svojih solz tem psom, a vsakdo ne more nositi svojih križev molče, posebno, ako so morda tako težki. A kar sem hotel reči: baš te solze znašijo morda, da je nedolžnejša, tisočkrat nedolžnejša nego mnoge one spoštovane dame, ki se ščeperijo okrog nas. Jutri pride k meni. Tu mi mora odkriti vso svojo preteklost, da bom na čistem, in rečem vama, ako je — morala grešiti, spoštoval jo bom, kakor da ima le čiste dneve za seboj. Da bom znal prav soditi in da se ne dam ošepariti, to vesta! Ta moj sorodnik odide gotovo že v par dneh, ker smo mu preflistraki, vi drugi pa boste znali molčati in ceniti mojo ženo, če jo bom cenil jaz!"

Slovenici smo mehke duše, a naš narod vendar ni vaje kazati na zunanje svojih čustev. Naše kmečke ljube matere so nam podajale svojo desnico v slovo, a niso nas objemale in poljubljale — in vendar so nas tako ljubile! Ta rezerviranost pa nam ostaja za vse življenje! A včasih čustva vendar prekipijo... In oni večer vem, da sem stisnil prijatelju vse ginjen roko in vzkliknil iz dna duše: "Ti si vrta duša, predragi!"

Molče smo korakali dalje. "Gremo v kavarno?" je vprašal Perič. "Pojdite le! A mene oprostite! Kaj hočeta! Če človek doživi kaj takega, kakor jaz nocoj, se ga vendar malo prime!" je odgovoril Muha. Tudi meni je bilo prešlo veselje do kavarne, in odšel sem domov.

Zaspiti nisem mogel dolgo. Glejte mojega prijatelja! Stotine grehov je imel gotovo na svoji duši, in če bi bil hipoma umrl, moral bi bil po vseh naših katekizmi naravnost v pekel, in vendar mi je bila ta blaga, plemenita duša ideal!... To je bil človek, človek!... In pisatelj, ki bi bil postavil njega za junaka v svojem romanu, bi pokazal, da je resnična beseda ljubega pesnika, da je vsak pravi realist — idealist! Čemu slikati angele v človeških telesih, ko takih angelov ni, čemu koketovati z živalmi, ki imajo slučajno človeško glavo, roke, noge!...

IV. Drugi dan sem šel po kosilu na stanovanje svojega prijatelja.

Sedel je na nizkem naslanjaču in pušil smokko. Bil je blede, a miren — videl sem, da trpi. In kako je znal ta človek moško trpeti! "Torej je ni bilo?" "Ne! Gospodar je bil tu! Odpeljala se je davi, a ga naprosila prej, da pride k meni pa mi reče, da dobim v dveh dneh od nje pismo. Videla se ne bova nikdar več, zato naj ne povprašujem po njej! Kadar dobim pismo, torej več o tem! Na, prižgi si cigaro."

Govorila sva o drugih stvareh. Zvečer smo bili zopet "Pri treh prijateljih", a le nekaj časa. Zdelo se nam je vsem, da so odnesli drugega mrliča iz hiše. Veseli smo bili, da si je vsaj Adolf poiskal še druge družbe.

In čez tri dni je došlo njeno pismo z Dunaja. Muha mi ga je izročil še isti dan, a me prosil, da ga prečitam doma.

Lepa, elegantna pisava... Videlo se je pa, da se je roka tresla, in da so se oči solzele...

Na Dunaju 18... Jaz grem sedaj tja doli, kjer je tema... Se hipec postojim tu na roba, potem pa pojdem globoko, globoko doli... doli... Le hipec še... Ta svetloba mi je neprijetna... luč mi deje hudo... In vendar je treba, da str-

plim še trešček, da govorim enkrat s opim, katerega je ljubilo moje arce nad vse, da poklekne še enkrat pred stebor, katerega se je bila oklenila moja duša s tako silo... Ah, to dušo, da bi jo mogla raztrgati v sto koscev pa jo vreči od sebe!... Veš, prijatelj, tam doli ne marajo duše, tam doli kupujejo le telo, zato bi bilo dobro, ako bi mogla streči to dušo... A kaj, ko ne gre, ne gre!... Tako se drži!... Da, mogoče bi bilo že... vzela bi revolver... ali pa le vrstico... ali... veš, tam zunaj šumi Dunav... Da, da mogoče bi bilo streči to dušo... a ukončala bi tudi to lepo, mlado telo... In to je neumno, kaj ne?... Tam doli imajo radi taka lepa, mlada telesa... Zato ne smem raztrgati mahoma svoje duše... a tako počasi, veš, kosce za koscem... vsak dan malce... In nekega jutra se zbudiš — pa ni nič več v Tvojih prsih... prav nič... vse je prazno... in lahko Ti je!...

Pravzaprav sem že bila enkrat tam doli... a takrat ni bilo lepo!... Čakaj, da Ti povem! Telo in duša sta bila tam doli... a duša je bila privezana na svetel žarek... Čudno je bilo, tako čudno!... Glej, ta žarek je bil vsajen prav v sredo moje duše in segal je visoko, visoko... gori do neba... Kadar je pogledalo moje oko po njem in mu sledilo višje in višje... ustavilo se mi je oko prav gori v nebesih — v očesu večnega Boga... In kako me je gledalo to veliko, dobrotno Oke!... In moja duša je vsakokrat zadržala, in molitev vročih solz se je ovijala zlatega žarka... in s svetlo grozo sem videla, kako so slednjic zatrepale gori v onem Očesu...

In nekega dne je dvignila božja roka na svetlem žarku mojo dušo iz prepada... In gori ob robu me je obilo morje svetlobe... In moja duša je vriškala dobrotni Roki svojo vročo zahvalo... O kako sem bežala proč od

gusnega prepada!... bežala: bežala, da sem postala že v trudna... a tedaj si me čakal Ti sam, moj ljubljene, in sprejel v svoje naročje... O kako je poljubovala moja duša presveto Roko!

(Dalje prihodnjič.)

V NAJEM SE ODDA

izvrsten prostor za trgovino, posebno ugoden prostor za trgovno ženskega blaga, ker tu bli ni nobene take prodajalne, ravno v sredini slovenske nasbine, odda se po nizki ceni v najem.

Za naslov se izve pri upravitelstvu lista Prosveta. (Adv.)

POZOR ROJAKI!

Kdor želi kupiti lepo petsohilo na lepem prostoru — garanta za dva avtomobila, nahaja tri bloke vzhodno od Weste Electric tovarne in pol bloka je no od 22te ceste. Za ceno in jasnila oglašite se na: B. Polj Lyons, Ill. Telefon: Lyons 19 (Adv.)

RAZPIS SLUŽBE!

Razpisana je služba OSK BNIKA v Slovenskem narodnem domu v Waukegan, Ill. Ponudbe naj se pošljejo pisмено urad Slov. narodni dom in sl. najkasneje do 15. junija, 1925. Naslov: Odbor Slov. Narodna, 424—10th Street, Waukegan, Ill.—(Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO VO, PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, slad in vse druge potrebščine. Poskus in se prepričajte, da je doma pri kuhanju vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladničarjem in v daljina pošljite nam primeren pust pri vaših naročilih. Pišite informacije na:

FRANK OGLAR,

6401 Superior Avenue, Cleveland.

Vabilo na IZLET ali PIKNIK

kateraga priredi

SLOVENSKI KLUB DELAVSKE STRANKE

v nedeljo 7. junija, 1925, na Peter Puhekovi farmi, na Middle Belt Road.

Igrala bo izvrstna Slovenska godba "Sava". Za prazne želodce in suha grla bo najboljšje preskrbljeno. Veliko zanimivosti se bo nudilo naši mladini, česar pa ne povemo v naprej, pripeljite otroke s seboj. V slučaju slabega vremena ali dežja se ta piknik vrši drugo nedeljo 14. junija.

Kašipot: Vsemite D. U. R. ulično železnico izstopite na Middle Belt Rd. in od tam vas popeljejo avtomobili do prostora. Občinstvo zapadne strani mesta bode vozil auto truck od Fisher Body tovarne, 8038 Fort St. W. Prvi odpelje ob 11 uri in drugi ob 1:30 popoldne. Pridite ven na piknik in se zabavajte s nami!

Vabi

ODBOR.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJENA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIJSKO DELO PRVE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VODSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST-MENA POJASNILA.

ŽRTVE

Povest. Spisal Fr. Serafin.

(Dalje.)

Zupan pa je bil v tem oziru malo drugega prepričanja. Ko je zvedel, kaj se je zgodilo, je dal smreke pripeljati k sebi na dom in ni pustil, da bi jih bili porabili za mlaje. Nastal je prepir, in hkratu se je raznesla po vsai novica, da je zupan izrekel med pričkanjem besede, ki so v protislovju s kazenskim zakonom. Neki umirovljen orožnik, ki je bil intimen prijatelj župnikov, je naglo dodal, da je zupan razžalil veličanstvo. Kakor hitro pa je župnik o tem zvedel, je poklical svojega prijatelja k sebi, in napravila sta skupaj ovažbo zoper župana...

Tako so se bili Poljanec povzpeli srečno do vrhunca podlosti, do ovažstva...

Klerikalna stranka v Poljanah je triumfovala kakor še nikdar poprej, kajti bila je prepričana, da župana ne reši nobena reč več, da pride prav gotovo pod ključ, in da bo imelo to za posledico popoln poraz nasprotne stranke... Zupan sam, čeprav si je bil v svesti svoje nedolžnosti, ni bil v majhnih skrbeh, ker se je bil krijeval pričevanja. Toda pri obravnavi so se tisti, ki so prej najbolj oboževali govorili zoper njega, vendarle zbalii sveč in križa. Sodniki so hoteli vedeti vse natanko in niso dopustili, da bi bil kdo govoričel, kakor bi se mu zljubilo. Nekaterim pričam se je začel zapletati jezik, pokazala so se v izpovedbah protislovja, in sodniki so naposled izprevideli, da je vse to, kar se je govorilo zoper obtoženca, gola izmišljotina.

Zupan je bil oproščen, tisti pa, ki so bili posekali v njegovem gozdu smreke, so bili obsodeni zaradi poskušene tatvine...

Podobnih epizod so bili doživeli v Poljanah vsled medsebojnega sovraštva še več, drugače pa so se gibale stvari v svojem vsakdanjem tiru...

Tudi pri Tomaževih je šlo spet vse po starem. Skapulirjev in tistih novodobnih rožnih vencev si sicer Mica in Manica nista več upali razobešati po stenah a bili sta še vsaka v svojem društvu, in Tomaž se ni brigal dalje za to.

Manica je semintja že spet tudi malo dalje poklečala pred oltarjem, in dogodilo se je celo, da je šla spet zadnja iz cerkve, dasi je potem kolikor mogoče hitela domov.

Župnik jo je še vedno priporočal v posnemanje drugim dekletom, bila je še vedno biser deviškega društva, kakor se je župnik včasih poetično izražal o njej...

Manica je bila polagoma pozabila na oni dogodek, ki jo je bil tako vznemiril, in njena vest je bila spet pokojna. Dolfeta se je sicer izogibala, kolikor je mogla, a občutila je vedno nekaj kakor domotožje po njem. Nič ni bila huda nanj, in če ga je kdaj vendarle srečala, se mu je celo prijazno nasmešnila, dasi morda bolj nehoti, kajti vselej jo je občila rdečica do ušes vpricho njega, in vselej je sramežljivo povsila pogled pred njim.

Spočetka, ko je klečala pred Marijino podobo, se je bala, da bi se res ne zgodilo tako, kakor je sanjala tisto noč. Ko pa je videla, da se Marija v oltarju ne gane, da je ne podi od sebe, se je potolažila, in spomin na oni dogodek ji je temnel bolj in bolj, tako da je včasih dvojila, niso li bile i to same sanje. Brez strahu se je spet ozirala v lepi Marijin obraz in spet je molila k njej ter se ji priporočala ravno tako iskreno kakor nekdaj. In iz njenih velikih, krasnih oči je še vedno odsevala nedolžnost, njeno lice je bilo še vedno takisto angelško lepo, še vedno so blagorivali ljudje Tomaža in Mico, da jima je Bog dal tako hčer. Telesno je bila postala Manica zadnji čas celo krepkejša, a bolj se je mati čutila, da njeno zdravje ni bilo nič kaj trdno. Zdajpazdaj ji je postalo slabo, in dostikrat se je je lotila tudi omotica. Dogodilo se je celo, da je morala naglo iz cerkve, ker bi bila sicer omedlela.

"Kje si se vendar pokvarila tako?" je povpraševala skrbno mati. "Saj ja vendar to, kar jeva midva z očetom!" Šeasoma pa so se začele zanimati za Maničino bolezen tudi druge ženice, in zdajpazdaj je vprašala katera Mico, kaj je s hčerjo. Naposled ji ni preostajalo drugega, nego da je šla z njo k zdravniku.

Zdravnik pa si je bil kmalu na jasnem o njenem stanju... Pogledal je hudomušno Manico, namejal se proti materi ter pripomnil: "Nekaj človeškega se je pripetilo..."

(Dalje prihodnjič.)